

מבואי דברים

מגוון נושאים בהם עוסקת החוברת החמש עשרה של **על אתר** משקפים את טבעו ורבגוניותו של כתב העת.

צמד המאמרים הראשון עוסק בראליה מקראית.

במאמר הפותח מציע פרופ' זהר עמר זיהויים מחודשים לאֵיל, לצבי וליחמור הנזכרים במקרא, מתוך ניתוח הטקסט המקראי מבחינה פילולוגית וניתוח הממצא הארכאולוגי.

ד"ר יצחק מייטליס מציע כי המזבח שנחשף בשנות השבעים בתל שבע שימש מרכז פולחני אלילי על הדרך בין חברון לבאר שבע, ומציע לראות בו את מושא אחת מתוכחותיו של הנביא עמוס. אולם בניגוד לחופר האתר יוחנן אהרוני, שטען לגניזה מסודרת של אבני המזבח, טוען המחבר מתוך ניתוח הממצא להריסה ולביטול של המזבח בשלהי ימי הבית הראשון.

מאמרו של ד"ר דני שיאון עוסק גם הוא בארכאולוגיה אולם מהאספקט הנומיסמטי. המחבר מציע לראות במטבעות שנחשפו בגמלא עדות לקדמותו של היישוב היהודי בגליל כבר בראשית ימיה של המדינה החשמונאית ואולי אף קודם לכך.

בראליה תלמודית הקשורה ליישוב היהודי בגליל אחרי ימי מרד בר־כוכבא עוסק מאמרם של יגאל טפר ויותם טפר. המחברים בוחנים את חדירתו של גידול החרדל לגליל וקושרים בין התייחסות לגידול חרדל בספרות חכמים לבין מתקנים שנמצאו בקרבת חוקוק שממערב לכינרת.

בסוגיות הלכתיות הקשורות לגידול ולליקוט דגנים ובאופן שבו הבין הרמב"ם סוגיות אלו, עוסק מאמרו של הרב ד"ר דרור פיקסלר. המחבר איזן וחקר את דברי הרמב"ם בסוגיית 'מגלגלין בטופח' עם שאר ההתייחסויות לטופח במשנה ובכך הסביר את האופן שבו הסביר הרמב"ם את מחלוקת התנאים במסכת פאה.

יצחק חמיטובסקי מנתח את המסורת הפולמוסית של חכמים נגד השומרונים והר גריזים שהשתמרה בתלמוד הירושלמי ובבראשית רבה. המחבר רואה במדרש זה פולמוס של חכמים כנגד הר גריזים והעלייה אליו, על רקע התעצמות העלייה לרגל הנוצרית והשומרנית והמציאות הכואבת של חורבן והיחלשות העלייה היהודית לרגל לירושלים.

הרב ד"ר אברהם אופיר שמש מציע לזהות את 'הגנבא דסתר' שבתשובת רב האי גאון עם חומר רפואי שהופק מאשכי הבונה או מאשכי הלותרה. חומר זה שימש למעלה מאלף שנים כחומר רפואי מבוקש, הופק מבעל חיים שאינו טהור ולכן נדונה בספרות ההלכתית שאלת כשרותו או אכילתו בפסח.

את החוברת חותם מאמרו של ראובן גפני הדין בקבריהם החריגים של האדמו"ר מגור 'האמרי אמת' ובנו בחצר הישיבה שבקרבת שוק מחנה יהודה. המחבר מאיר את מערכת השיקולים שהובילה לקבורתו של האדמו"ר מגור מהלך מלחמת העצמאות, בחצר הישיבה אותה הקים לאחר בריחתו מפולין, בשכונה בלב ירושלים החדשה. כמו כן דן המחבר בהחלטה המפתיעה לקבור באותו מקום את בנו – 48 שנים מאוחר יותר.

בסוף הגיליון הדפסנו את נוהלי ההתקנה הנוהגים בעל אתר, ובהוצאת 'תבונות' כולה – לתועלת כותבי המאמרים.

המערכת